Téry vissza! [illegible]

Dimbeánt s egyszerűtlés nagyon kerezük szívunk megszegvését, lélek kiékülését – Hol találjuk? [illegible] Homan vesztük? Hiszen anyi a by! De van egy, amely közös, mindenjegyen áreczük: a szidóság fájdalma! Ma egy éve még ach kiltük, hogy mulló jelenség, átvonuló vihar; egy éve már dühöng a vihar, hatalmas fáinkat tépte ki, megtépdeste lombos koronáinkat s most itt állunk, remény telenül tekintve a jövőbe. Hát nincs balzsam Gileádban? De igen: Téry vissza!

Ez a mai nap dörgő szózata! Egész nap imádkoznak; csupa emberi gyöngékről, egyéni megtisztulásról, [illegible] Izraelről, – ma azt mondja: Téry vissza Izrael! Téry vissza, mire vársz még? Téry vissza Istenedhez, téry vissza szidósághoz, téry vissza önmagadhoz.

Mire vársz még? Keveset csalódtál? Félszázadd cultt elkábültünk a szabadjó fényétől: megtagadtunk mindent, ami az Ei tehyhoz kötik; levetkeztünk mindent, ami szidóságra emlékeztetik; iskoláinkat megszüntettük, templomainkat kerültük, megtagadtuk vonatkozásainkat az ömszidóságot, – csak magyarok akartunk lenni! Gazdaságban s kultúrában egyenjogúsítottunk! S mégis mi az eredmény? Gazdaságilag tönretesszük, egyenjogúsítottunk kizárjuk az iskolákból. Végtelen fájdalom dúl bennünk s csak az halljuk: Téry vissza!

Téry vissza Istenedhez! A tudomnyak hirtelen fénye elkábítottak, Te váltál az istentelenség hirdetőjévé – Mózes, Philó, Szandja, Mayani, Mendelssohn, Spinóza voltak olyan bölcsek, mint te vagy – Téry vissza Istenedhez!

Téry vissza a szidósághoz! Boldog voltál, ha nem ismertük fel benned a szidót, ha villvergetve szólt hozzád az utolsó pórfi. Szigyelőtek azt a kaftános szidót! Ha nem hős ő, ki most se veti le kaftánját! Hát mi szigyelni van a szidóságban? Talán, hogy nem vittünk vallásháborúkat? Talán hogy mi tanítottuk humanizmusra a világot?

[illegible]

Egy vissza önmagadhoz! Lásd be, hogy mily nemes tiszta hajtásra vagy!
Ne olszó élesnek vedd, hogy bűszke légy fajodra! Te adtad a világnak
Istent s erkölcsöt, te adtál kentiszát s tudományt, midőn a mi népek
még nem is léteztek. Tekints méltó öntudattal, nemes önérzettel
a folyó jelenségekre, keress egy népet, melynek történte fájdalmakban és
hősi bajnokságban a miénkkel kiállja-e a versenyt,

és lásd be, hogy tévedtél! Tévedtél vallásfelemésoddal, szidítlenségoddal, önmagad megfajadásával. Lásd be, hogy olyan voltál, mint a Ulmai, ki a hópelyhekat gyémántkristályoknak vélte. Lásd be, hogy zemindé olvadt minden, amit ékességnek tartottál. Csak egyben ne akarj tévedést látni: a honszerelemben, az emberszeretetben! Vardessuk csak bumbánálag keblünket [illegible]
Hibáztunk és hűtlenkedtünk, belátva tévedésünket, gyógyulás terére jutunk. A múltból hangzik a reménytkeltő tanítás:

כל עמן שלראל בזרוזה התחתונה הם עולם שאמר דוד כולמה
לעשר נפשנו מה כתב בתרוה נימה עברתה לנו

Téry vissza hit Israel s megérjük hamrosan, hogy akikre most úgy érezzük [illegible], azt fogjuk mondani [illegible]!

Amen

Upsal 1920. IX/22

[illegible]

MTA KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓ KÖZPONT
Ven/2/036